

karakteristisk snerrende Lyd, som minder om Skovspurvens og kan sammenlignes med Lyden af en Skralde. Dette Udbrud høres ofte, og er den bedste Rettesnor, for den der vil opsøge Fuglen. Bliver Høgesangeren ophidset, snerrer den med en forbavsende Kraft.

Replik om Søfuglenes Sociologi.

Af FINN SALOMONSEN.

I forrige Hefte af dette Tidsskrift er GÖRAN BERGMAN fremkommet med en Del Bemærkninger om Søfuglenes Sociologi¹⁾ og indleder samtidig en Polemik mod mig i Anledning af mine Udtalelser i en Afhandling her i Tidsskriftet 1940²⁾. BERGMAN'S Undersøgelser over Fuglelivet i den finske Skærgaard³⁾ er meget nøjagtige, og jeg betvivler ikke Rigtigheden af hans Angivelser, ligesom jeg er ganske indforstaaet med Tilstedeværelsen af den Tilknnytning mellem visse Svømme- og Vadefugle og de kolonivis ynglende Maagefugle, som først er opdaget af finske Ornithologer, selvom jeg for visse Arters Vedkommende mener, at den er betydelig overdrevet. Dette vil ogsaa fremgaa af min Afhandlings Side 31—32. Derimod er jeg ganske uenig med BERGMAN i hans Forklarig paa Fænomenet. Det maa indrømmes, at BERGMAN „icke ställt nyttan och sociabiliteten i samband med varandra“, og jeg kan saaledes ikke tage ham til Indtægt for min Opfattelse, men han skriver (1939, p. 112) lige efter i et Kapitel at have spurgt hvilke Faktorer, der indvirker paa Kolonidannelsen, at: „Die Möwenvogelkolonien sind von recht grossen Nutzen für die Seevögel, durch den Schutz, welchen sie gegen Krähen bieten“. Han fortsætter med at nævne, at paa Skær, hvor ingen Maagefugle yngler, blev 10 af 33 Ederfuglere der plynd-

¹⁾ G. BERGMAN: Om simfåglars och vadares häckning i måsfågelkolonier. — D. O. F. T., Bd. 35, 1941, p. 120.

²⁾ F. SALOMONSEN: Optælling af Ynglefugle paa nogle danske Reservater. — D. O. F. T., Bd. 34, 1940, p. 17.

³⁾ G. BERGMAN: Untersuchungen über die Nistvogelfauna in einem Schärengebiet westlich von Helsingfors. Acta Zoologica Fennica, Bd. 23, 1939, p. 1.

rede, mens paa Skær, hvor Maagefugle ynglede, kun 5 af 53, altsaa et betydeligt mindre Antal, blev plynrede. Her i Tidsskriftet (p. 122) føjer han til, at af 253 Kuld af Troldand, en Art, der i den finske Skærgaard udelukkende yngler ved Maagefuglekolonier, kun 2 blev plynrede. Jeg kan af disse Eksempler kun faa bestyrket min Opfattelse af, at Tilknytningen til Maagefuglene skyldes et hensigtsmæssigt Instinkt, hvis Formaal er at søge i en Trang til Beskyttelse og ikke blot, som BERGMAN mener, skyldes, at de nævnte Arter er „für sin häckning starkt psykologisk beroende av måsfåglarne“.

Som nævnt har jeg ikke benægtet, at en saadan Sociabilitet er til Stede, jeg omtaler jo tværtimod p. 31 andre Eksemplarer derpaa for at belyse Fænomenet. BERGMAN citerer følgende Sætning af min Afhandling: „Det sociologiske Forhold mellem Arterne er kun en enkelt af de Faktorer, der bestemmer Arternes Fordeling paa en Lokalitet“ og vil derved vise, at jeg betvivler Sociabilitetens Tilstedeværelse. Dette kan kun skyldes, at han ikke har forstaaet Meningen med, hvad jeg skriver, idet bemeldte Sætning (paa p. 33) følges af en Oversigt over de økologiske Faktorer paa Hirsholmene; og BERGMAN vil vel ikke nægte, at disse er nok saa vigtige for Fuglenes Tilstedeværelse paa en Lokalitet som de sociologiske Faktorer.

Kernepunktet i Meningsforskellighederne er Nyttens af Sociabiliteten. Jeg mener mig her berettiget til at omtale nogle analoge Eksempler; paa p. 31 har jeg kort skildret nogle, men Emnet er ikke udtømt med disse. Som et godt Eksempel vil jeg her gerne fremhæve den af A. KOEFOED først fremdragne Sociabilitet mellem Høgesangeren (*Sylvia nisoria*) og Tornskade (*Lanius collurio*)¹⁾. Som nogle nye, ikke tidligere kendte Eksempler kan jeg nævne, at baade Skægmejse (*Panurus biarmicus*) og Lille Rørvagtel (*Porzana parva*) almindeligt yngler i Underkanten af de store Reder af Purpurhejre (*Ardea purpurea*)²⁾, altsaa en Parallel til Hvid Vipstjerts og Spurves Ynglen i Storkereder. At Anbringelsen

1) A. KOEFOED: Iagttagelser over Høgesangeren (*Sylvia nisoria*) og Tornskaden (*Lanius collurio*) paa Yngleplads. — D. O. F. T., Bd. 16, 1922, p. 126.

2) F. GOETHE: Beobachtungen am Neusiedlersee und in dem Gebiet der Salzlacken. — Journal f. Ornithologie, Bd. 89, 1941, p. 268.

af Reden nær en stærkere og større Art kan bero paa en Tilfældighed og ikke altid skyldes Ønske om Beskyttelse er godtgjort af G. SCHIERMANN¹). Fugle kan ogsaa søge til sociale Insekter for at beskyttes af disse. Saaledes findes et ikke ringe Antal tropiske Fugle, der konstant anbringer deres Rede lige op til et Hvepsebo, hvilket skal være en ualmindelig effektiv Beskyttelse²).

Jeg ser ikke rettere, end at Svømme- og Vadefuglenes Tilslutning til Maagefuglenes Kolonier er begrundet i en lignende Trang til Beskyttelse. At Maagefuglene kan bortjage Krager fra Ynglepladsen vil sikkert enhver Ornitholog kunne bekræfte (jfr. min Afhandling p. 31), og ogsaa paa anden Maade kan Maagefugle holde Fjender paa Afstand. Saaledes har jeg paa Tipperne set 3—4 Havterner forfølge en Hermelin (*Mustela erminea*) ved ufladelig at slaa ned over den, mens den saa hurtigt som muligt sprang bort i det høje Græs; Forfølgelsen strakte sig over mindst 100 Meter. Det er jo en kendt Sag, at Maagefuglekolonier reagerer overfor enhver Forstyrrelse ved høj Larmen og Skrigen, selv uskyldige Rovfugle som Hvepsevaager, Mosehornugler o. a. bliver under høj Larmen jaget bort, noget jeg ofte nok har haft Lejlighed til at iagttage paa Christiansø. Denne aarvaagne Alarmering spiller maaske Hovedrollen for de Fugle, der er tilknyttede Maagefuglenes Kolonier, idet de derved bedre er i Stand til at gardere sig, naar de overfaldes af en Fjende. I det hele taget er Hovedfordelen ved at danne Kolonier vistnok den, at Fuglenes Fjender derigennem lettere kan opdages og ved fælles Optræden uskadeliggøres eller jages bort.

Denne Forklaring udelukker ikke andre Muligheder, og løser naturligvis ikke alle Spørgsmaal vedrørende Søfuglenes Sociologi. Saaledes er Forholdet mellem Splitterner og Hættemaager, som skildret af mig p. 31, ikke helt let at forklare. Begge er Maagefugle og yngler i tætte Kolonier, der skulde kunne klare sig selv overfor Fjender. Det staar imidlertid fast, at Splitternerne opsøger Hættemaagekolonier, naar de

¹) G. SCHIERMANN: Notizen zur „Brutnachschaften“ der Vögel. — Beiträge z. Fortpflanzungsbiologie d. Vögel, Bd. 3, 1927, p. 159.

²) Jfr. f. Eks. A. H. CHISHOLM: Bird Wonders of Australia. — Sydney 1935, p. 151.

slaar sig ned et Sted. Paa Grund af deres omflakkende Levevis har man ofte Lejlighed til at se en saadan ny Kolonidannelse. De lønner imidlertid deres „Beskyttere“, Hættemaagerne, daarligt, idet de ødelægger de Kuld, der staar dem i Vejen, og fordriver de gamle Fugle, noget allerede ROAR CHRISTENSEN¹⁾ har iagttaget. Paa Hirsholmene fandtes saaledes to store Kolonier af Hættemaager beliggende ganske tæt ved hinanden og tællende henholdsvis 201 og 375 Par (i 1939; jfr. Fig. 1, p. 21). I 1940 fandt ubegribeligt nok en Koloni paa ca. 2000 Splitterner paa at slaa sig ned mellem disse to Hættemaagekolonier og fortrængte derved Størstedelen af Maagerne, saaledes at der i 1941 blot var henholdsvis 122 og 73 tilbage. Maaske kan det i Tilfældet Splitterner *versus* Hættemaager bero alene paa psykologiske Aarsager, at den ene søger den andens Selskab. Maaske udløses Splitternernes sociale Instinkt ved Synet af de tætbebyggede Kolonier af Hættemaager, idet jo denne Art er i fuld Gang med Rugningen, naar Splitterterne ankommer til deres Yngleplads. Paa den anden Side er Hættemaagerne betydeligt mere aggressive og stridbare end Splitterterne og kan af den Grund yde dem en vis Beskyttelse mod paatrængende Krager og andre Fjender. De mindre Hav- og Fjordterner er betydeligt mere paagaende og aggressive end Splitterterne og kan derfor klare sig selv; de yngler helst i sluttede Kolonier for sig selv; nogen Tilknytning til Hættemaagøn søges ikke og behøves altsaa heller ikke.

Nogle Iagttagelser over redebyggende Pirol.

C. FRITHJOF CHRISTIANSEN og S. E. POULSEN.

Pirolens Redebygning er et af de mange biologiske Spørgsmaal, som stadig ikke er fuldt klarlagt. Den specielle Rede-konstruktion, selve Redeanbringelsen og Fuglens Uvillie mod at være under Observation er Vanskeligheder, som paa Forhaand bidrager til at hindre et godt Resultat, endvidere maa

¹⁾ R. CHRISTENSEN: Dvergmaagen (*Larus minutus*) som Ynglefugl paa Klægbanken i Ringkjøbing Fjord. — Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn for Aaret 1905, Bd. 57, p. 245.